

קונטרס "כיצאת השמש"

אור חדש על ציון תאיר ונזכה כולנו מהרה לאורו

מבוא לברכת החמה

"לשמש שם אהל בהם והוא כחתן יוצא מחופתו".

הנה השנה זכינו (התשס"ט לפ"ג) לברכת החמה שתקיים השתא בערב פסח (יום רביעי) וכידוע הרבה קולמוסים נשברו בדיונים רבים לגבי מצוה נדירה זו, דברכה זו מיוחדת לניסן בלבד, וברכה זו נדירה ואינה אלא אחת לעשרים ושמונה שנה בלבד, המקור לברכת החמה הינה הגמרא במסכת ברכות "הרואה חמה בתקופתה... אומר: 'ברוך עושה בראשית'". ומבואר בגמרא, שדבר זה קורא אחת לעשרים ושמונה שנים בלבד. לכתחילה מברכים ברכה זו מיד בבקר וזמנה עד ג' שעות מתחילת היום.

ניתן לברך בפה מלא שהחיינו וקיימנו והגיענו לשנה זו שהיא שנת ה'תשס"ט, שהיא השנה בה נזכה בעזרתו יתברך להתחייב בברכה נדירה זו, מה שאין כן בשאר המצוות, האף אמנם שהן מצוות נדירות לאדם הפרטי אך הן מצוות לכלל, כמו "פדיון הבן", לא כל אחד זוכה לבן זכר תחילה שיוזכה אביו לפדותו מחמת שאם הילד בת כהן או לוי, או שנולדה תחילה בת או יוצא דופן וכו', אך בכל זאת יכול הוא להשתתף בשמחת פדיון הבן אצל רעיו.

ויקשה מדוע על מצווה כה נדירה בחר מרן הש"ע (או"ח סי' רכט סעיף ב') לכתוב סעיף אחד מתוך שנים "הרואה חמה בתקופתה, והוא מכ"ח לכ"ח שנה, והתקופה בתחלת ליל ד', כשרואה אותה ביום ד' בבוקר, אומר: ברוך עושה בראשית". וכלל מרן לא דיבר מאיזה זמן, אלא ציין "בבוקר"! האם לפני התפילה או אחרי? האם צריך ברוב עם וכו'? ואילו כל האחרונים דרכו קס"מ, והוציאו ספרים לרוב דאפילו בדורנו הוציאו רבים וגם טובים, לאורה ולשמחה ספר או קונטרס הנוגע ל"ברכת החמה", וזאת על סמך "הלכה קטנה" בש"ע. ונראה להשיב בס"ד כי היא הנותנת, עצם הכתיבה האדירה של רבותינו על סעיף אחד בש"ע מראה עד כמה התורה רחבה היא מני יום וכל חפציה לא ישוו בה, כידוע בקושית מרן הב"י בהל' חנוכה (או"ח סי' תרע) נכתבו מאות רבות של תירוצים, ועוד היד נטויה. גם כן בברכת החמה, החשק והמרץ להוציאה הלכה אחת וללבנה ולדוק אותה עד אשר דק כרביבים, מראה עד כמה חשובה תורתנו הקדושה. דהרי במלאכתי זו תהיתי ביני לבין עצמי, כמה שימוש ייעשה בקונטרס זה? מלבד ערב פסח שבו נברך "ברכת החמה" (פרט להלכות פסח שנוהגות בכל שנה ושנה), דהרי קונטרס זה "יעלה אבק" עוד כח שנים, ובכלל אם יזכור האדם כי קיים קונטרס המדבר מענין ברכת החמה והליכותיה.

הסבר הדבר הוא כך, ישנם שני סוגים של דברי תורה. האחד הוא זה שנוגע לציווי דבר ה', דהיינו ההוראה המעשית מהו רצונו יתברך. והשני הוא זה אשר נוגע אלינו, לאופן קיום המצווה, שמחת המצווה, התלבטות והשמחה בקיומה.

בשלחן ערוך קבע מרן המחבר את ההוראה המעשית, ולענין זה יספיק סעיף אחד. ברם, אנו, כעושי המצווה הנדירה הזו, שמחת קיומה של המצווה מביא אותנו אל הסוג השני של דברי

התורה, דהיינו להאריך בכתיבת קונטרסים וספרים שאותם אנו מביעים את שמחתנו והתלהבותנו לקראת קיומה של המצווה הנדירה הזו.

דוגמא בולטת להבחנה זו רואים אנו בדברי רש"י בפתיחה לפרשת בהעלתך, (במדבר ח ב) "למה נסמכה פרשת המנורה לפרשת הנשיאים, לפי שכשראה אהרן חנוכת הנשיאים חלשה דעתו, שלא היה עמהם בחנוכה, לא הוא ולא שבטו, אמר לו הקב"ה חייך, שלך גדולה משלהם". ע"כ. וידועה בזה קושייתו העצומה של הרמב"ן ז"ל שתמה וכי מהו ענינו של חלישות הדעת של אהרן הכהן והלוא קרבנו גדול משל הנשיאים, שהרי הוא זה שהקריב את כל קרבנות הנשיאים בכל אותם ימי המילואים. ותיירץ הרמב"ן שחלישות דעתו לא היתה על מיעוט עבודתו הפרטית אלא מעצם העובדה שלשבטו, שבט לוי, לא היתה נציגות בתור שבט, בחנוכת המשכן. ועל ענין זה אמר לו הקב"ה "חייך שלך גדולה משלה" – כלומר הפרש גדול יש בין עבודתך ועבודת שבט לוי לבין עבודת הנשיאים.

עבודתך היא יומיומית, תדירה ורצופה. עבודת הנשיאים – היא חד פעמית בלבד. עבודה רצופה ותדירה חשובה וגדולה היא מעבודה חד פעמית. עבודה חד פעמית, ראשונה – חינוך המשכן – מה נשגבה היא! מרוממת ומלהיבה! ואף על פי כן כוחה של העבודה הרצופה והתדירה גדול ממנה! – "שליך גדול משלהם".

ברכת החמה שלפנינו, היא בבחינת "חנוכת הנשיאים". זוהי מצוה נדירה, ולכן ההתלהבות והשמחה שבה, גדולה ורבה. אך עלינו להתבונן ולהפנים כי הברכות והמצוות התדירות והיומיומיות, הנעשות כהלכתן ולכן דקדוקן – מעלתן גדולה יותר, למרות שנעדרת מהן אותה התלהבות והתלהבות שקיימת ביום המצווה והברכה הנדירה, מצוות ברכת החמה.

ניתן להוסיף את האמור בנביא הושע (ב, כא-כב) "וְאַרְשָׁתֶיךָ לִי לְעוֹלָם וְאַרְשָׁתֶיךָ לִי בְצֶדֶק וּבְמִשְׁפָּט וּבְחֶסֶד וּבְרַחֲמִים: וְאַרְשָׁתֶיךָ לִי בְאַמוּנָה וַיְדַעַת אֶת ה'", וקושיא עצומה קיימת מדוע אירוסין, ולא נישואין, ומדוע שלא יזכה לשאת אותה, והיא תהיה אשתו ממש!!! ומרן החתם סופר (גיטין ב.) תירץ זאת כך: "כי נהיה ארוסה לעולם חביבה כל שעה כשעה ראשונה כארוסה ולא כבעולה..". דהיינו בשעת אירוסין חביבים הם החתן והכלה" ושנוכה כך לאהוב כשעת האירוסין דהרי לאחר הנישואין מתמעטת האהבה ובשביל להגבירה צריך לזכור את האירוסין, שבשעה זו חשב החתן שאין בלתה של רעייתו וכך אשתו חשבה, ובודאי ניתן לומר את האמור בתהלים "לשמש שם אהל בהם והוא כחתן יוצא מחופתו".

עוד דבר, מצינו בספר "עטרת ישועה" ואלו דבריו: התורה פותחת ב"בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים" (בראשית א) והביא רש"י: "א"ר יצחק: "לא היה צריך להתחיל התורה אלא מ"הַחֲדָשׁ הַזֶּה לְכֶם" (שמות יב). ומה טעם פתח ב"בְּרֵאשִׁית", משום "כַּח מַעֲשֵׂיו הַגִּיד לְעַמּוֹ לְתַת לָהֶם נִחְלַת גֹּזִים..." (תהלים קיא).

נראה לבאר: שהוקשה לו לרבי יצחק הלא ישראל מונין ללבנה, אם כן היה צריך להיות פתיחת התורה במצוה של "הַחֲדָשׁ הַזֶּה לְכֶם" שהוא תלוי בקדוש לבנה, כי התורה היא בשביל ישראל ומדוע פתח ב"בְּרֵאשִׁית" שהוא רומז לקדוש החמה, שאנו מברכין בשעת קדוש החמה בְּרוּךְ עוֹשֵׂה מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית.

על זה תירץ רבי יצחק: 'משום כ"ח מעשיו הגיד לעמו', היינו: שכל כ"ח שנים מברכין "ברכת החמה", להורות אשר ע"י ברכה זו יש כח לישראל לקבל השפעה מעצמם ולא ע"י אומות העולם שמונין לחמה, רק "לתת להם נחלת גוים", היא החמה שהיא "נחלת גוים", זה הכח ניתן לישראל שיהיו הם משפיעים.

והדברים הללו נרמזו היטב בפסוק (תהלים קמה): "עֲיִנֵי כָל אֱלֹהִים יִשְׁבְּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אֲכָלָם בְּעֵתוֹ", "עֲיִנֵי כָל" עולה בגימטריא כמנין- חמה לבנה (=190) כי החמה משפיעה ללבנה. "וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אֲכָלָם בְּעֵתוֹ", היינו: בעת קדוש החמה אתה נותן להם "את אכלם" שיקבלו בעצמם השפעה. ודבר זה נרמזו בתיבת "בעתו" שהיא עולה בגימטריא כמנין - קידוש החמה (=478).

והנה בזמן של כ"ח שנים שמקדשין את החמה פעם אחת, מקדשים את הלבנה שמ"ו פעמים, (י"ב חדשים בכל שנה וכ"ח פעמים י"ב, נמצא של"ו וכיון שבכ"ח שנים יש יו"ד חדשי עיבור, נמצא שיש להוסיף עוד עשרה חדשים ומעתה נמצא בידינו מנין שמ"ו קדושי לבנה בכ"ח שנים) וזהו: "פֹּתַח אֶת יְדֶךָ" היינו: מלשון רבים. ומעוט רבים שנים, אלו הם ב' פעמים י"ד העולים יחד כ"ח, בא לרמזו בזה על כ"ח שנים, נותן לישראל את הכח שיקבלו בעצמם השפעה.

וזהו: "וּמְשַׁבֵּעַ לְכָל חַי רִצּוֹן", תיבת "רצון" עולה כמנין - שמ"ו, כמספר הפעמים שמקדשים את הלבנה בכ"ח שנים והיינו ע"י: "פֹּתַח אֶת יְדֶךָ", כלומר: השפע המגיע מהחמה שמברכין עליה אחת לכ"ח שנה כמנין פעמיים יד, "מְשַׁבֵּעַ לְכָל חַי רִצּוֹן", כלומר: נשפע שובע ושפע מן קדוש החמה לחדשי הלבנה המצויים בתוכה העולים שמ"ו כמנין רצון.

בלוח 'עתים לבינה' הביא בשם הגה"ח האדמו"ר מאוסטרובצה זצ"ל שאמר בדרשת "שבת הגדול" בשנת תרפ"ה: שביציאת מצרים מבואר בגמ' שאירע קדוש החמה ביום ד' שחל בערב הפסח ממש. וכך היה גם כן בשנת הגאולה של מרדכי ואסתר שאירע קדוש החמה ביום ד' בערב הפסח. וכשיארע כן לעתיד לא ימשך עוד זמן רב ויהיה הרג רב בגוים ותהיה הגאולה. וכן הוא חל השנה.

יהי רצון מלפני אבינו שבשמים שאכן נזכה כבר במהרה לראות פני משיח צדקנו ונשמח בבנין ירושלים ונשוש בעבודת הקרבנות ובא לציון גואל ויתקיים בימינו מקרא שכתוב (ישעיה ל): "וְהָיָה אִוֶּר הַלְבָנָה כְּאִוֶּר הַחֲמָה וְאִוֶּר הַחֲמָה יִהְיֶה שְׁבַעֲתַיִם כְּאִוֶּר שְׁבַעֲתַיִם הַיּוֹם חֹבֵשׁ ה' אֶת שְׁבַר עַמּוֹ וּמְחִץ מִפְתּוֹ יִרְפָּא" כלשון מרן רבנו בעל הבן איש חי זי"ע.

חישוב מדויק

הרבי מאוסטרובצא (האדמו"ר הזקן רבי מאיר יחיאל הלשטוק זצ"ל) כשערך את החישובים של זמני ברכת החמה, אמר שהתקופה שבה יוצא ברכת החמה, הוא לא בתאריך עברי קבוע ויכול לחול בכל יום בתקופת ניסן.

לפי חשבונו וזאת על פי המקורות, קרה עד כה פעמים שחלה ברכת החמה ממש בערב פסח, יד' בניסן, מוצאי שביעית, לראשונה ביציאת מצרים ופעם שניה בשנה שבה ארע נס מגילת אסתר ולדבריו, הפעם הבאה זו השנה, תהיה בעת הגאולה.

לפי זה, מכיוון שהפעם זה קורה שוב, ובשנת התשס"ט ברכת החמה תחול ממש, בערב פסח, מוצאי שביעית, יש לקוות ולהתפלל לדברים טובים לעם וישראל בבואם ונאל צדק

הלכות ברכת החמה

"תנו רבנן: הרואה חמה בתקופתה לבנה בגבורתה וכוכבים במסילותם ומזלות כסדרן, אומר ברוך עושה בראשית. ואימת הוי? – אמר אביי: כל עשרים ושמונה שנים, והדר מחזור ונפלה תקופת ניסן בשבתאי באורתא דתלת נגהי ארבע". (ברכות נט:) ופרש"י "הרואה חמה בתקופתה" – "מקום שהיא חוזרת שם לתחלת היקפה, היא שעת תליית המאורות, ומאז התחילה להקיף ולשמש". ופסק הרמב"ם (הלכות ברכות י, יג) "הרואה את החמה ביום תקופת ניסן של תחילת המחזור של שמונה ועשרים שנה, שהתקופה בתחילת ליל רביעי, כשרואה אותה בבוקר, מברך 'ברוך עושה בראשית'". וכן נפסק להלכה בש"ע (או"ח סי' רכט סע' ב) "הרואה חמה בתקופתה, והוא מכ"ח לכ"ח שנה, והתקופה בתחלת ליל ד', כשרואה אותה ביום ד' בבוקר, אומר: ברוך עושה בראשית".

א: הרואה את החמה כשהיא מגיעה למקום שתלה אותה ה' יתברך בששת ימי בראשית מברך עליה ברוך אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם עוֹשֶׂה מַעֲשֵׂה בְרָאשִׁית.

ב: זמן הברכה הוא בחודש ניסן בכל עשרים ושמונה שנים ביום רביעי בשבוע בשעה שנופלת תקופת מר שמואל.

ג: "ברכת החמה" הינה מצוה יקרה ונדירה שמברכים אותה פעם ב-28 שנים!!! השנה, שנת ה', התשס"ט, נברך בעזרת צור ישראל וגואלו את "ברכת החמה" ברוך שהחיינו וקיימנו והגיענו לתקופת החמה. יהי רצון לפניך יוצר האור, שנזכה לתקופות הבאות ולאור חדש שיאיר על ומציון הבנויה, וקוי ה' יחליפו כח! ולפיכך, כתבנו מעט מזערי של הלכות בס"ד.

ד: טוב לברך אותה בקיבוץ בעשרה מישראל, דברוב עם הדרת מלך. (חזון עובדיה וברכות עמי' תעט, ועיין בשו"ת בצל החכמה ח"ה סי' כח אות א)

ה: נוהגים לברך בצבור, בתוספת שירות ותשבחות משום "ברוב עם הדרת מלך". אבל יחיד יכול גם לברך אותה. נוהגים להתפלל מוקדם (ותיקין) ולברך אותה בגמר התפילה.

ו: זמן ברכת החמה נמשך עד סוף שלש שעות זמניות של היום (בערך עד השעה 09:32), והזריזים מקדימים. ומי שאיחר ולא בירך עד סוף שלש שעות, לא יברך יותר ברכה זו אלא בלי הזכרת שם ומלכות, ואף על פי שישנה מחלוקת רבה בדין זה בספרי האחרונים, מכל מקום כלל ידוע הוא שספק ברכות להקל, והזריזים מקדימים למצוות. (שו"ת יחוד"ד ח"ד סי' יח אות ב).

ז: מי שאיחר הזמן ולא ברך, יברך ברכה זו בלא שם ומלכות.

ח: אבל בתוך שבעה מברך, ואף רשאי לצאת מפתח ביתו לברך.

ט: הזוכה במצוות ברכת החמה מאריכין ימיו ושנותיו. (ספר יזרח אור בהקדמה לפי"ג, להגר"ד מילדולה)

י: יש אומרים שנשים חייבות בברכה (שו"ת יבי"א ח"ה אר"ח סי' לו אות ב) ויש חולקים ואומרים שהן פטורות ולכתחילה תשמענה הברכה מפי הש"ץ ויצאו יד"ח לכל הדעות וכן הדין לסומא (וכן הורה ונהג רבנו הבא"ח זי"ע).

יא: זמן הברכה – כשרואים כל גוף השמש מעל האופן (4 דקות אחרי הנץ), וכשיש הרים יש לחכות שיראה כל השמש – וזמנה עד סוף 3 שעות ובשעת הצורך עד הצהריים.

יב: יש להכריז בבתי הכנסת ובבתי המדרש לאחר תפילת ערבית (ליל בדיקת חמץ) כי בשחרית תתקיים ברכת החמה, ברוב עם. [קש"ע סי' ס סעי' ז]

יג: מרנא הבא"ח (ש"ש ויקרא אות כב) כתב דיש חסידים ואנשי מעשה שנוהגים לטבול ביום קודם ברכת הלבנה וכו', וכידוע דגם ברכת החמה נחשבת כהקבלת פני שכינה, ולכן נהגו לטבול, ועדיף לטבול בטרם התפילה, דאם יאחר יפסיד ברכת החמה ברוב עם.

יד: המהדרין נהגו לברך ברכת החמה בעודם עטופים בטלית ובתפילין.

טו: יש אומרים דיש לברך הברכה בבגדים נאים כדין ברכת הלבנה. [יזרח אור" פי"ג אות ח. וע"ע בפט"ז אות ג הנד"מ עמ' סח, שכתב כן]

טז: נהגו לברך הברכה מתוך חדווה ושמחה וששון ובריקודים כדין הקבלת פני שכינה, אולם, לא יטריחו רבות את הציבור מאחר והשנה ברכת החמה חלה בערב פסח, ממש.

יז: אין מברכים שהחינו עם ברכת החמה. ויש נוהגים באותה שעה ללבוש בגד חדש, ומברכים שהחינו.

אבא אעידה: האף אמנם שיום "ברכת החמה" הוא יום שמחה וכדברי נעים זמירות ישראל אומר: "ימי שנותינו בהם שבעים שנה, ואם בגבורות שמונים שנה" (תהלים צ) ואם אדם זוכה לברך ברכת החמה שהיא פעם בשמונה ועשרים שנה, מחזור שנים החוזר לא הרבה פעמים בימי חייו עלי אדמות, הוא חייב לשמוח ולהודות לה' על כל הטוב אשר גמלהו לכן, טוב שיברך שהחינו על בגד חדש או פרי ובוה יצא אליבא דכו"ע.

יח: נוהגים שהשליח ציבור מברך ברכה זו בקול רם, והקהל מברכים עימו בלחש. ויש נוהגים שהשליח ציבור מברך לבדו, והקהל יוצא ידי חובה מדין שומע כעונה, ועונים אחריו אמין. והמברך והשומעים יכוונו לצאת ידי חובה. ויש נוהגים שהשליח ציבור מברך בקול רם, ואחר שסיים הברכה הקהל חוזר ומברך אחריו, כדרך שעושים כן בספירת העמר. וכל מנהג יש לו על מה שיסמוך. ויש אומרים שהנשים חייבות בברכה זו, ויש חולקים, ולכן נכון שהנשים תעמודנה בצד האנשים, בנפרד, ותשמענה את הברכה מהשליח ציבור, ויצאו ידי חובתן. וסומא לא יברך ברכת החמה בשם ומלכות, אלא ישמע מהשליח ציבור ויכוין לצאת.

יט: אם השמים מכוסים בעבים, ואין השמש נראית כלל, אף על פי שאור זריחתה ניכר, הואיל ואין גלגל החמה נראה ברקיע, אין לברך ברכת החמה בשם ומלכות. אבל אם היו העננים זכים וקלושים, וכעין מסך דק, ורואים את גלגל החמה ברקיע, מברכים ברכת החמה בשם ומלכות. ואם כשהיתה מכוסה בעננים בירכו עליה בלי שם ומלכות, ושוב חזרה וזרחה בעבים, רשאים לברך בשם ומלכות. ואם יום תקופה החמה היה מעונן וגשום, והחמה מכוסה בעבים, ובאמצע קריאת שמע זרחה השמש, ויש חשש שאם לא יברכו עתה, תחזור ותתכסה שוב בעננים, ואולי שוב לא יוכלו לברך עליה, אם אפשר לסיים הפרק, ולהפסיק ולברך בבין הפרקים שפיר דמי, ואם אין שהות כלל, כגון שהעבים סמוכים לחמה, יפסיקו אף באמצע הפרק ויברכו ברכת החמה, מפני שהיא מצווה עוברת.

כ: המרכיב משקפיים רשאי לברך ברכת החמה כשרואה אותה דרך המשקפיים, ואינו צריך להסירם. ואפילו אם היו המשקפיים כהות, כגון משקפי שמש. אולם הרואה דמות השמש בראי, אינו מברך ברכת החמה.

כא: לכתחילה יש להדר בברכה זו ברוב עם ובציבור, ומי שלא השיג מניין לומר ברכת החמה מיד בתחילת היום, אין להשהותה כדי לאומרה במניין, אלא יזרז לאומרה ביחידות, שמצוות זריזין מקדימים למצוות עדיפה על מצוות ברוב עם הדרת מלך.

כב: הנוהגים לומר עלינו לשבח לאחר ברכת החמה, כשיאמרו ואנחנו כורעים ומשתחוים וכו', יזהרו מאוד שלא ישתחוו כנגד הצד של השמש אל מול השמש, אלא יפנו לצדדים, וישתחוו לה' בהדרת קודש.

כג: יש לכתחילה לברך ברכת החמה בעמידה כדין ברכת הלבנה. אולם, חולה שאינו יכול לצאת מביתו, ומרותק למיטתו, אם רואה את גלגל החמה דרך חלון ביתו, יכול לברך עליה, ואפילו אם הוא יושב או שוכב רשאי לברך. ואין צריך שיעמוד בעת הברכה.

כד: לכתחילה יש לברך ברכה זו במקום שאין חשש לצואה או חלילה ערווה וכו' (נגז' יוסף סי' סו, ג).

כה: כתב הגאון בעל כף החיים [פלאג'י] (סי' לה סע' בו) דיש להסתכל על ציציותיו לאחר הברכה כי ראיית הציצית ג"כ כהקבלת פני שכינה.
*האף אמנם בד"ז (חמה) כתב לדין ברכת הלבנה, אך אותו טעם ונימוק אפשר להקישו לנד"ז. וראה בספר ביתו נאווה קודש [חודש ניסן כרך א' עמ' קיד] דכתב: זכיתי להיות בצוותא חדא עם מרן זצ"ל בעת קידוש החמה שנת התשי"ג בעיר ת"א... בדק ציצותיו וניער שולי בגדיו כמו בקידוש לבנה. ע"כ [הר"ד בספר "אוצר הזמנים" עמ' קנח]

כו: יש שנהגו לדרוש מעניני דיומא וזאת כמובא בספה"ק בן איש חי (ש"א פרשת עקב) וזה לשון קודשו: "ואחר כל הסדר הנזכר וכו', עמדותי ודרשתי בענין המצווה, דבר בעתו מה טוב". עכ"ל. אולם השתא יש לרבנים להשתדל לקצר מחמת המצוות הרבות של ערב פסח, שריפת החמץ, תספורת וכו', ולשומעים ינעם ותהי' ברכת ה' עליהם. [ועיין בספר "יזרח אור פט"ו].

כז: בברכת החמה טוב לראות אדם ששמו אברהם [ובברכת הלבנה טוב לראות פני מי ששמו יצחק] ומרן החבי"ף זצ"ל בספרו כף החיים פל"ה אות כג', ע"ש.

כח: יש נהגו לומר "פתח אליהו ז"ל" לפני ברכת החמה, והוא על פי מה שכתב מרן חיד"א [מורה באצבע סס"י] אשר קבלו רבנן קדישי שהיא מסוגלת לקבלת התפילה. [וע"ע בשו"ת מבשרת ציון [מוצפין סי' י, במעלת אמירת פתיחת אליהו]. (פתח אליהו תמצא בקונטרס "כצאת השמש")]

כט: מצאתי בסדר ברכת החמה (לגר"ח חורי זי"ע) דנהגו גם להוסיף "סדר פדיון הנפש מאליהו הנביא ז"ל" (הובא בספר שערי רחמים [שרים]).

ל: צריך להרהר בתשובה ולהתוודות לפני הברכה. [אוצר הזמנים עמ' קלג בשם ספר ברכת החמה לגר"מ כהנא מטראסוויגין]

לא: למ"ד שברכת החמה דומה לברכת הלבנה, יש לנעול מנעלים בשעת הברכה [שם ועיין בהערה 108].

לב: הנוסע באוירון בזמן ברכת החמה, יביט בשמש דרך החלון ויברך. [שו"ת רבבות אפרים ח"ד סי' נד אות ט' בשם הגרי"ש אלישיב שליט"א].

שאלות ותשובות על ברכת החמה

(מתוך שו"ת שער תשובה – חקת הפסח-ארביב)

ברכת החמה

שואל כענין: האם הברכה שמברכים על החמה יכולה להיות כשרואים רק חלק מהחמה?

משיב כהלכה: יש לברך את הברכה כאשר רואים כל גוף השמש מעל האופק, וכשיש הרים יש להכות שתראה כל השמש.

שואל כענין: האם יש לברך ברכת שהחיינו על ברכה כה נדירה?

משיב כהלכה: אין לברך שהחיינו על ברכת החמה, ויש נוהגים ללבוש בגד חדש ואז מברכין שהחיינו (שו"ת מנחת יצחק ח"ח סי' פו, וע"ע בהזון עובדיה [ברכות עמ' תפב אות ד'] שכך פסק).

שואל כענין: האם נשים תברכנה בשו"מ (בשם ומלכות)?

משיב כהלכה: יש אומרים שנשים חייבות מחמת שברכה זו הינה ברכת שבח והודאה לבורא ודינה כברכות השחר שנשים כן מברכות בשו"מ (הזו"ע בשם "מאורי אור"). אמנם יש חולקים וס"ל דלא תברכנה בשו"מ. ונכון שהנשים תעמודנה מצד הגברים (בהפרדה) וישמעו הברכה מפי הש"ץ ויצאו יד"ח אליבא דכו"ע וכך נהג מרן רבנו יוסף חיים זי"ע (בא"ח ש"א פ"ה עקב).

אולם, באם האשה לא יכולה להגיע לבית הכנסת מחמת טרדה וכו' רשאית לברך בשו"מ ויש לה על מי לסמוך.

שואל כענין: האם סומא מברך הברכה?

משיב כהלכה: סומא (עיוור) אינו מברך ברכת החמה. [ועדיף שישמע הברכה מהש"ץ – המוציא יד"ח כל הציבור, וכאמור בתשובה הקודמת בשם מרנא הבא"ח זי"ע]

שואל כענין: האם אדם המרכיב משקפים, צריך להסירם בשעת הברכה?

משיב כהלכה: המרכיב משקפים רשאי לברך ואינו צריך להסירם וכדין ברכת הלבנה, ואפילו אם הוא מרכיב משקפים כהות כגון "משקפי שמש" [עקב ליקוי בראיה] רשאי לברך. (שו"ת יחז"ד ח"ד סי' יח אות י')

שואל כענין: חולה שאין באפשרותו לצאת מפתח ביתו והוא מרותק למיטתו, האם יכול לברך הברכה בשכיבה?

משיב כהלכה: אדם הרואה את גלגל החמה דרך החלון יכול לברך ואפילו יושב או שוכב רשאי לברך. (שם אות יא).

שואל כענין: האם יחיד חייב לברך "ברכת החמה" בעמידה דווקא?

משיב כהלכה: המברך ברכת החמה ביחיד בודאי שאין צריך לעמוד. (שם)

שואל כעניין: האם חובה לברך את הברכה בעשרה?

משיב כהלכה: לכתחילה נוהגים לברך בעבור, בתוספת שירות ותשבחות משום "ברוב עם הדרת מלך". אבל יחיד יכול גם לברך אותה.

שואל כעניין: האם אונן יברך ברכת החמה?

משיב כהלכה: להלכה לא יברך כמבואר ביו"ד (סי' שמא) דאף אם רצה להחמיר על עצמו לברך ברכת החמה אינו רשאי, ויזדרזו בהכנות הלוויה לפני שלש שעות כמובא בלבוש ומגן אברהם, ובתום הקבורה יברך האבל ברכת החמה בשם ומלכות, ואם עבר הזמן, יברך בלא שו"מ.

שואל כעניין: האם האבל רשאי לברך?

משיב כהלכה: כן. ויברך לבדו ולא באסופה, ולשם כך רשאי לצאת מביתו ולראות גלגל החמה בבירור.

שואל כעניין: האם יש לחנך הקטנים לברך ברכת החמה?

משיב כהלכה: יש לחנך הקטנים שהגיעו לגיל חינוך ויודעים למי מברכים, לברך ברכת החמה.

שואל כעניין: באם גלגל השמש יכוסה בעננים דקים ובכל זאת יהיה ניתן לראות את גלגל החמה, האם רשאי לברך בשו"מ?

משיב כהלכה: לדעת מרן הגר"ע יוסף שליט"א רשאי לברך. (שו"ת יח"ד סי' יח אות ז).

שואל כעניין: באם בבוקר ראו שיהיה מעונן ולא יהיה ניתן לברך ברכת החמה, ובאמצע ק"ש וברכותיה נתברר שזרחה להם החמה והיא נראית בבירור, ויש חשש גדול שתתכסה החמה מחמת העננים הקרבים ובאים, ובכך לא יברכו ברכת החמה, האם רשאים לברך באמצע ק"ש וברכותיה?

משיב כהלכה: אם אפשר לסיים הפרק מה טוב, ואז יברכו בין הפרקים, ואם אין שהות יפסיקו ויברכו מאחר וזו מצוה עוברת. (שם).

שואל כעניין: באם ארע ברית מילה ביד בניסן, מה יברכו תחילה?

משיב כהלכה: יש להקדים המילה ולאחר מכן ברכת החמה, כידוע דברית מילה מצוה היא מדאורייתא וברכת החמה מדרבנן, אך אם היום מעונן יברך ברכת החמה והיא מצווה עוברת ויש להקדימה על פני המילה.

שואל כעניין: מי שנמל ידיו לסעודה קודם ברכת החמה מחמת שלא ברכו עדיין מאחר והיה יום מעונן, האם ראוי להפסיק בין נטילה לברכת המוציא.

משיב כהלכה: אם יש שהות יאכל כזית, אך אם חושש שהעננים הכבדים יכסו גלגל החמה יברך לאלתר ברכת החמה, בין הנטילה להמוציא, וכדין ברכות שמע כמוכא לעיל, ולאחר שאכל כזית יקרא את הסדר הנהוג.

שואל כעניין: אם התאחרו ולא ברכו עדיין ברכת החמה, וכעת עסוק הוא בשריפת החמץ, האם יקדים ברכת החמה לשריפת החמץ?

משיב כהלכה: מובא בספר "ברכת החמה" להרב כהנא, דיש לשרוף החמץ דמצוות שריפת החמץ הינה מדאורייתא [אמנם השעה היא מדרבנן] משא"כ בברכת החמה דעיקרה מדרבנן.

שואל כעניין: האם בני ספרד נהגו לומר "עלינו לשבח" בתום ברכת החמה?

משיב כהלכה: מנהגנו שלא לומר "עלינו לשבח" בברכת החמה (מין חיד"א במורה באצבע סי' ו' אות קצ). והנהגים לאומרה יזהרו כשאומרים "ואנחנו משתחוים" לצדד פניהם לצדדים ולא ישתחוו מול השמש [ספר תקופת החמה וברכתה לגר"מ מוקצינסקי זצ"ל], ועיין בדברי מרן רבנו יוסף חיים זי"ע בספה"ק "לשון חכמים" (ח"ב מהדורת סאלם סי' נ) דמצדד לומר "עלינו לשבח" אחר ברכת החמה והניף ידו שנית בספרו בן איש חי [ש"ב פר' עקב אות יט].

לנוחות הקוראים הבאנו שני סדרים של ברכות החמה, והקורא יקרא את אשר יחפץ, לאלו החפצים לומר פתיחת אליהו בטרם יקראו סדר ברכת החמה, ימצאו זאת בסדר הבא.

סדר ברכת החמה (לשיטת מרן החזו"ע יצ"ו)

למנצח מזמור לדוד: השמים מספרים כבוד אל ומעשה ידיו מגיד הרקיע: יום ליום יביע אמר ולילה ללילה יחזה דעת: אין אמר ואין דברים בלי נשמע קולם: בכל הארץ יצא קנם ובקצה תבל מליהם לשמש שם אהל בהם: והוא כחתן יצא מחפתו ישיש כגבור לרוץ ארח: מקצה השמים מוצאו ותקופתו על קצותם ואין נסתר מחמתו: תורת יי תמימה משיבת נפש עדות יי נאמנה מחכימת פתי: פקודי יי ישרים משמחי לב מצות יי ברה מאירת עינים: יראת יי טהורה עומדת לעד משפטי יי אמת צדקו יחדו: הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש ונפת צופים: גם עבדך נזהר בהם בשמרם עקב רב: שגיאות מי יבין מנסתרות נקני: גם מזדים חשך עבדך אל ומשלו בי אז איתם ונקיתי מפשע רב: יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך יי צורי וגאלי:

הללויה הללו את יי מן השמים הללויה במרומים: הללויה כל מלאכיו הללויה כל צבאיו: הללויה שמש וירח הללויה כל בוכבי אור: הללויה שמי השמים והמים אשר מעל השמים: והללו את שם יי כי הוא צוה ונבראו: ויעמידם לעד לעולם חק נתן ולא יעבור:

שיר למעלות אשא עיני אל ההרים מאין יבא עזרי: עזרי מעם יי עשה שמים וארץ: אל יתן למוט רגלך אל ינום שמרך: הנה לא ינום ולא ישן שומר ישראל: יי שמרך יי צלך על יד ימינך: יומם השמש לא יכבה וירח בלילה: יי שמרך מכל רע ישמר את נפשך: יי ישמר צאתך ובואך מעתה ועד עולם:

ההלל הגדול (תהלים קלו)

הודו ליי כי טוב. כי לעולם חסדו:
הודו לאלהי האלהים. כי לעולם חסדו:
הודו לאדוני האדנים. כי לעולם חסדו:
לעשה נפלאות גדלות לבדו. כי לעולם חסדו:
לעשה השמים בתבונה. כי לעולם חסדו:
לרוקע הארץ על המים. כי לעולם חסדו:
לעשה אורים גדלים. כי לעולם חסדו:
את השמש לממשלת ביום. כי לעולם חסדו:
את הירח וכוכבים לממשלות בלילה. כי לעולם חסדו:
למכה מצרים בכוריהם. כי לעולם חסדו:
ויוצא ישראל מתוכם. כי לעולם חסדו:
ביד חזקה ובזרוע נטויה. כי לעולם חסדו:
לגזר ים סוף לגזרים. כי לעולם חסדו:
והעביר ישראל בתוכו. כי לעולם חסדו:
ונער פרעה וחילו בים סוף. כי לעולם חסדו:
למוליד עמו במדבר. כי לעולם חסדו:
למכה מלכים גדלים. כי לעולם חסדו:

וַיְהִיג מַלְכִים אֲדִירִים. כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ:
 לְסִיחּוֹן מֶלֶךְ הָאָמְרִי. כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ:
 וְלַעֲוֹג מֶלֶךְ הַבְּשָׁן. כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ:
 וְנִתַּן אֶרֶץ לְנַחֲלָה. כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ:
 נַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל עֲבָדוֹ. כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ:
 שְׁבַשְׁפְּלָנוּ זָכַר לָנוּ. כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ:
 וַיִּפְרְקֵנוּ מִצְרֵינוּ. כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ:
 נִתַּן לַחֵם לְכָל בֶּשֶׂר. כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ:
 הוֹדוּ לְאֵל הַשָּׁמַיִם. כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ:

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֶת בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם לְהַבְדִּיל בֵּין הַיּוֹם וּבֵין הַלַּיְלָה וְהָיוּ לְאֹתוֹת וּלְמוֹעֲדִים
 וּלְיָמִים וּשְׁנָיִם: וְהָיוּ לְמְאֹרֹת בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ וְיְהִי כֵן: וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת שְׁנֵי
 הַמְּאֹרֹת הַגְּדֹלִים אֶת הַמְּאֹרֶת הַגָּדֹל לְמַמְשָׁלֶת הַיּוֹם וְאֶת הַמְּאֹרֶת הַקָּטָן לְמַמְשָׁלֶת הַלַּיְלָה וְאֶת
 הַכּוֹכָבִים: וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִים בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ: וְלִמְשַׁל בְּיוֹם וּבַלַּיְלָה וּלְהַבְדִּיל
 בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ וַיֵּרָא אֱלֹהִים כִּי טוֹב: וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם רְבִיעִי:

(לשם יחוד מצוטט מהסתיק בא"ח)

לְשֵׁם יְחִיד קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתָא בְּדַחֲלוֹ וּרְחִימוֹ הֵנָּה אֲנַחְנוּ בְּאִים לַהּוֹדוֹת לְהִי עַל
 מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית אֲשֶׁר עָשָׂה, וּלְבָרֵךְ בְּשֵׁמוֹ הַבְּרַכָּה אֲשֶׁר תִּקְנוּ חַכְמִים זְכוּרֹנָם לְבְרַכָּה בְּיוֹם זֶה
 עַל הַחֲמָה בְּתַקוּפַתָּה שְׁעוֹמֶדֶת בְּרַקִּיעַ בְּתַחֲלַת הַמַּחְזוֹר כִּיח שְׁנָה שְׁלָה כְּמוֹ תַחֲלַת עֲמִידַתָּה
 בְּיוֹם רְבִיעִי בְּשֶׁשֶׁת יָמֵי בְּרֵאשִׁית, כְּדִי לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לְיוֹצְרֵינוּ וּלְעֹשׂוֹת רִצּוֹן בּוֹרְאֵינוּ לְתַקֵּן
 שׁוֹרֵשׁ מִצּוֹת הַבְּרַכָּה הַזֹּאת בְּמִקּוֹם עֲלִיוֹן, וַיַּעֲלֵה לְפָנֶיךָ כְּאִלוֹ כּוֹנְנֵנוּ בְּמִצּוֹה הַזֹּאת כֹּל הַכּוֹנְנוֹת
 הַרְאוּיוֹת לְכוּיִן וְיְהִי נֶעֱם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עֲלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנְנָה עֲלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנְנָהוּ.

וְאִזּוּ מְבָרֵךְ הַבְּרַכָּה בְּכוֹנְנָה: בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם עוֹשֶׂה מַעֲשֵׂה
בְּרֵאשִׁית

אֵל אֲדוֹן עַל כָּל הַמַּעֲשִׂים. בְּרוּךְ וּמְבֹרָךְ בְּפִי כָל הַנְּשָׁמָה: גְּדֹלוֹ וְטוֹבוֹ מְלֵא עוֹלָם. דַּעַת
 וְתְבוּנָה סוֹבְבִים אוֹתוֹ: הַמַּתְגַּאֵה עַל חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ. וְנִהְיֶה בְּכַבּוֹד עַל הַמְרַכְבֶּה: זְכוּת וּמִישׁוֹר
 לְפָנָי כְּסֹאוֹ. חֲסֵד וְרַחֲמִים מְלֵא כְבוֹדוֹ: טוֹבִים מְאֹרֹת שְׁבָרָאָם אֱלוֹקֵינוּ. יִצְרָם בְּדַעַת בְּבִינָה
 וּבְהַשְׁבֵּל: כַּחַ וְגִבּוֹרָה נִתֵּן בָּהֶם. לְהִיּוֹת מוֹשְׁלִים בְּקֶרֶב תְּבִיל: מְלֵאִים זִיו וּמְפִיקִים נִגְהָ. נֶאֱהָ
 זִיוֹם בְּכָל הָעוֹלָם: שְׁמַחִים בְּצֵאתָם שְׁשִׁים בְּבוֹאָם. עוֹשִׂים בְּאִמָּה רִצּוֹן קוֹנֵם: פֶּאֶר וְכְבוֹד
 נוֹתְנִים לְשֵׁמוֹ. צְהִלָּה וְרִינָה לְזָכַר מְלַכּוֹתוֹ: קְרָא לְשֵׁמֶשׁ וַיִּזְרַח אוֹר. רָאָה וְהִתְקִין צוּרֹת
 הַלְבָנָה: שָׁבַח נוֹתְנִים לוֹ כָּל צְבָא מְרוֹם. תַּפְאֶרֶת וְגִדְלָה שְׂרָפִים וְאַפְנִים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ:

תְּפִילַת רַבִּי נַחוֹנְיָא בֶן הַקְנָא:
 אָנָּה בְּכַח גְּדֻלַּת יְמִינְךָ תַתִּיר צְרוּרָה
 קִבַּל רְנַת עַמְךָ שְׁגִבְנוּ טְהַרְנוּ נוֹרָא
 נָא גְבוּר דּוֹרְשֵׁי יְחִוּדְךָ כְּבַבְתָּ שְׁמֵרָם
 בְּרַכְּם טְהַרְם רַחֲמֵי צְדָקַתְךָ תְּמִיד גְּמֵלָם
 חֲסִין קְדוֹשׁ בְּרוּב טוֹבְךָ נִהַל עֲדַתְךָ
 יְחִיד גָּאָה לְעַמְךָ פְּנֵה זוֹכְרֵי קִדְשְׁתְּךָ
 שׁוֹעֲתָנוּ קִבַּל וּשְׁמַע צַעֲקוֹתָנוּ יוֹדַע תַּעֲלוּמוֹת

ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד.

למנצח בנגינת, מזמור שיר. אלהים, יחננו ויברכנו; יאר פניו אתנו סלה. לדעת בארץ דרבה; בכל-גוים, ישועתך. יודוך עמים אלהים: יודוך, עמים כלם. ישמחו וירננו, לאמים: כי-תשפט עמים מישר; ולאמים, בארץ תנחם סלה. יודוך עמים אלהים: יודוך, עמים כלם. ארץ, נתנה יבולה; יברכנו, אלהים אלהינו. יברכנו אלהים; וייראו אותו, כל-אפסי-ארץ

תנו רבנן: הרואה חמה בתקופתה לבנה בגבורתה וכוכבים במסילותם ומזלות כסדרן, אומר ברוך עושה בראשית. ואימת הוי? – אמר אביי: כל עשרים ושמונה שנין, והדר מחזור ונפלה תקופת ניסן בשבתאי באורתא דתלת נגהי ארבע.

רבי חנניה בן עקשיא אומר רצה הקדוש ברוך הוא לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצות שנאמר ה' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר: ואומרים קדיש על ישראל.

יתגדל ויתקדש שמה רבא. (אמן): בעלמא די ברא ברעותה. וימליך מלכותה. ויצמח פרקנה. ויקרב משיחה. (אמן): בחייכון וביומיכון ובחיי דכל בית ישראל בעגלא ובזמן קריב ואמרו אמן: (אמן) יהא שמה רבא מברך. לעלם ולעלמי עלמאי יתברך. וישתבח. ויתפאר. ויתרום. ויתנשא. ויתהדר. ויתעלה. ויתהלל שמה דקדשא בריך הוא. (אמן): לעלא מן כל ברכתא. שירתא. תשבחתא ונחמתא. דאמירן בעלמא ואמרו אמן. (אמן): על ישראל ועל רבנן ועל תלמידיהון ועל כל תלמידי תלמידיהון. דעסקין באורייתא קדשתא. די באתרא הדין ודי בכל אתר ואתר. יהא לנא ולהון ולכון חנא וחסדא ורחמי. מן קדם מארה שמיא וארעא ואמרו אמן. (אמן): יהא שלמא רבא מן שמיא. חיים ושבע וישועה ונחמה ושיזבא ורפואה וגאלה וסליחה וכפרה וריח ויהצלה. לנו ולכל עמו ישראל ואמרו אמן. (אמן): עושה שלום במרומו. הוא ברחמינו יעשה שלום עלינו. ועל כל עמו ישראל ואמרו אמן. (אמן):

ואחר כך אומר: יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואליהי אבותינו, כמו שהחייטנו וקיימתנו והגעתנו לזמן הזה לברך ברכה זו, כן תחיינו ותקיימנו ותזכנו לברכה בתקופות אחרות הבאות עלינו לשלום, שמחים בבנין עירך וששים בעבודתך ותזכנו לראות פני משיחך ותקיים בנו מקרא שכתוב על ידי נביאך כאמור והיה אור הלבנה, באור החמה, ואור החמה יהיה שבעתים, באור שבעת הימים ביום, חבש יי את שבר עמו, ומחץ מפתו, ירפא ויהי נעם אדני אלהינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו.

ואחר כך מברכים איש את רעהו: "תזכו לשנים רבות נעימות וטובות".

נוסח נוסף לברכת החמה

טוב לומר קודם ברכת החמה פתיחת אליהו ז"ל.

ויהי נעם אדני אלהינו עלינו. ומעשה ידינו כוננה עלינו. ומעשה ידינו כוננהו:

פתח אליהו הנביא זכור לטוב ואמר: רבון עלמין דאנת הוא חד ולא בחשבון. אנת הוא עלאה על כל עלאין סתימא על כל סתימין לית מחשבה תפיסא בך כלל. אנת הוא דאפקת עשר תקונין וקרנין לון עשר ספירן לאנהגא בהון עלמין סתימין דלא אתגלון ועלמין דאתגלון. ובהון אתפסיאת מבני נשא. ואנת הוא דקשיר לון ומיחד לון. ובגין דאנת מלגאו כל מאן דאפריש חד מן חבריה מאלין עשר אתחשיב ליה כאלו אפריש בך. ואלין עשר ספירן אנון אזלין בסדרן חד אריך וחד קצר וחד בינוני. ואנת הוא דאנהיג לון. ולית מאן דאנהיג לך לא

לְעֵילָא וְלֹא לְתַתָּא וְלֹא מִכָּל סְטָרָא. לְבוּשֵׁין תַּקְנֵת לֹון דְּמַנְהִינּוּ פְּרַחִין נִשְׁמַתִּין לְבַנֵּי נָשָׂא. וְכַמְּה גּוֹפִין תַּקְנֵת לֹון דְּאִתְקַרְיָאוּ גּוּפָא לְגַבֵּי לְבוּשֵׁין דְּמַכְסִּין עֲלֵיהוֹן וְאִתְקַרְיָאוּ בְּתַקּוּנָא דְּא חֶסֶד דְּרוּעָא יְמִינָא. גְּבוּרָה דְּרוּעָא שְׁמַאלָא. תַּפְאָרַת גּוּפָא. נֶצַח וְהוֹד תְּרִין שׁוּקִין. יְסוּד סִימָא דְּגּוּפָא אוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ. מַלְכוּת פֶּה תוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה קְרִינֵן לָהּ. חֲכָמָה מוֹחָא אִיְהִי מַחְשְׁבָה מְלָגָאוּ. בִּינָה לְבָא וְבָה הַלֵּב מִבִּין. וְעַל אֱלִין תְּרִין כְּתִיב הַנְּסִתְרוּת לַה' אֱלֹהֵינוּ. כְּתֵר עֲלִיוֹן אִיְהוּ כְּתֵר מַלְכוּת. וְעֲלִיהּ אֲתַמַּר מַגִּיד מְרַאשִׁית אַחֲרִית. וְאִיְהוּ קְרַקְפָּתָא דְּתַפְלִי. מְלָגָאוּ אִיְהוּ אוֹת יו"ד אוֹת ה"א אוֹת וָאו"ו אוֹת ה"א דְּאִיְהוּ אַרְח אֲצִילוֹת. אִיְהוּ שְׁקִיו דְּאִילְנָא בְּדְרוּעוֹ וְעַנְפוֹ. כְּמִיָּא דְּאִשְׁקִי לְאִילְנָא וְאִתְרַבֵּי בְּהוּא שְׁקִיו.

רְבוּן עֲלִמִין אַנְתָּה הוּא עֲלֵת הָעֵלוֹת וְסַבְתָּ הַסְבוֹת דְּאִשְׁקִי לְאִילְנָא בְּהוּא נְבִיעוֹ. וְהוּא נְבִיעוֹ אִיְהוּ כְּנִשְׁמַתָּא לְגּוּפָא דְּאִיְהוּ חַיִּים לְגּוּפָא. וְכֵן לִית דְּמִיּוֹן וְלִית דְּיִקְנָא (דְּגּוּפָא) מִכָּל מַה דְּלָגָאוּ וְלִבְר. וְבִרְאֵת שְׁמִיָּא וְאַרְעָא. וְאַפְקַת מְנַהוֹן שְׁמִשָּׂא וְסִיְהֵרָא וְכוּכְבָּיָא וּמְזִלִי. וְבִאֲרַעָא אִילְנִין וְדִשְׁאִין וְגִנְתָּא דְּעֵדֵן וְעִשְׂבִּין וְחִיּוֹן וְעוֹפִין וְנוּנִין וְבַעֲיָרִין וְכַנֵּי נָשָׂא. לְאַשְׁתְּמוּדְעָא בְּהוֹן עֲלִאִין וְאִיךְ יִתְנַהֲגוּן בְּהוֹן עֲלִאִין וְתַתְּאִין. וְאִיךְ אֲשְׁתְּמוּדְעֵן מְעֲלָאִי וְתַתְּאִי וְלִית דִּידַע כֵּן כָּלָל. וְכֵן מְנַךְ לִית יְחוּדָא בְּעֲלָאִי וְתַתְּאִי. וְאַנְתָּה אֲשְׁתְּמוּדְעָא אֲדוֹן עַל כָּלָא. וְכֵן סְפִירָן כָּל חַד אִית לֵיהּ שֵׁם יְדִיעַ. וְכַהוֹן אִתְקַרְיָאוּ מְלָאכְיָא. וְאַנְתָּה לִית לָךְ שֵׁם יְדִיעַ דְּאַנְתָּה הוּא מְמַלָּא כָּל שְׁמַהוֹן וְאַנְתָּה הוּא שְׁלִימוֹ דְּכָלְהוֹ. וְכֵן אַנְתָּה תַּסְתַּלַּק מְנַהוֹן. אֲשְׁתְּאֲרוּ כָּלְהוֹ שְׁמַהוֹן בְּגּוּפָא כָּלָא נִשְׁמַתָּא. אַנְתָּה חַכִּים וְלֹא בְּחֲכָמָה יְדִיעָא. אַנְתָּה הוּא מִבִּין וְלֹא מִבִּינָה יְדִיעָא. לִית לָךְ אֲתֵר יְדִיעָא. אֲלֵא לְאַשְׁתְּמוּדְעָא תַּקְפֵּךְ וְחִילְךָ לְבַנֵּי נָשָׂא. וְלֹא חֲזָאָה לֹון אִיךְ אֲתַנְהִיג עֲלֵמָא בְּדִינָא וְבִרְחֵמִי דְּאִינוּן צְדֵק וּמִשְׁפָּט כְּפּוּם עוֹבְדֵיהוֹן דְּבַנֵּי נָשָׂא. דִּין אִיְהוּ גְּבוּרָה. מִשְׁפָּט עֲמוּדָא דְּאַמְצְעִיתָא. צְדֵק מַלְכוּתָא קְדִישָׁא מְאֻזְנִי צְדֵק תְּרִין סַמְכֵי קְשׁוּט. הִין צְדֵק אוֹת בְּרִית. כָּלָא לְאַחְזָאָה אִיךְ אֲתַנְהִיג עֲלֵמָא. אֲבָל לֹא דְאִית לָךְ צְדֵק יְדִיעָא דְּאִיְהוּ דִּין. וְלֹא מִשְׁפָּט יְדִיעָא דְּאִיְהוּ רַחֲמִי. וְלֹא מִכָּל אֱלִין מְדוּת כָּלָל. קוּם רַבִּי שְׁמַעוֹן וְיִתְחַדְּשׁוּן מְלִין עַל יְדֵךְ. דְּהֵא רְשׁוּתָא אִית לָךְ לְגַלְאָה רְזִין טְמִירִין עַל יְדֵךְ מַה דְּלֵא אֲתִיְהִיב רְשׁוֹ לְגַלְאָה לְשׁוּם בַּר נִשְׁ עַד כְּעַן.

קָם רַבִּי שְׁמַעוֹן פְּתַח וְאָמַר: לָךְ ה' הַגְדֵּלְהָ וְהַגְּבוּרָה וְכוּ'. עֲלִאִין שְׁמַעוֹ אַנְוֹן דְּמִיכִין דְּחִבְרוֹן וְרַעֲיָא מְהִימְנָא אֲתַעְרוּ מִשְׁנַתְכוֹן. הַקִּיצוּ וְרַנְנוּ שׁוֹכְנֵי עַפְרָא. אֱלִין אַנְוֹן צְדִיקָא דְּאַנְוֹן מִסְטָרָא דְּהוּא דְּאֲתַמַּר בְּהָ אֲנִי יִשְׁנָה וְלִבִּי עַר. וְלֹא אַנְוֹן מִתִּים. וְכַהוֹן דְּאִתְמַר בְּהוֹן הַקִּיצוּ וְרַנְנוּ וְכוּ'. רַעֲיָא מְהִימְנָא אַנְתָּה וְאַבְהֵן הַקִּיצוּ וְרַנְנוּ לְאַתְעָרוּתָא דְּשְׁכִינְתָּא דְּאִיְהִי יִשְׁנָה בְּגִלוּתָא. דְּעַד כְּעַן צְדִיקָא כָּלְהוֹ דְּמִיכִין וְשְׁנַתָּא בְּחוּרֵיהוֹן. מִיָּד יְהִיבַת שְׁכִינְתָּא תַּלְתָּ קַלִּין לְגַבֵּי רַעֲיָא מְהִימְנָא וְיִימָא לִיהּ.

קוּם רַעֲיָא מְהִימְנָא – דְּהֵא עֲלֵךְ אֲתַמַּר קוּל דּוּדִי דּוּפֵק לְגַבֵּי בְּאַרְבַּע אַתְוֹן דִּילִיהּ. וְיִימָא בְּהוֹן פְּתַחִי לִי אַחוּתִי רַעֲיָתִי יוֹנְתִי תַמְתִּי. דְּהֵא תַם עוֹנֵךְ בַּת צִיּוֹן לֹא יוֹסִיף לְהַגְלוּתֵךְ. שְׂרַאשִׁי נְמַלָּא טַל. מֵאִי נְמַלָּא טַל? – אֲלֵא אֲמַר קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אַנְתָּה חֲשַׁבְתָּ דְּמִימָא דְּאֲתַתְּרַב בִּי מְקַדְּשָׁא דְּעֵאלְנָא בְּבִיתָא דִּילִי וְעֵאלְנָא בִּישׁוּבָא, לֹא הִכִּי, דְּלֵא עֵאלְנָא כָּל זְמַנָּא דְּאַנְתָּה בְּגִלוּתָא. הָרִי לָךְ סִימְנָא: שְׂרַאשִׁי נְמַלָּא טַל, ה"א שְׁכִינְתָּא בְּגִלוּתָא. שְׁלִימוֹ דִּילָהּ וְחַיִּים דִּילָהּ אִיְהוּ טַל. וְדֵא אִיְהוּ אוֹת יו"ד אוֹת ה"א אוֹת וָאו"ו אוֹת ה"א אִיְהִי שְׁכִינְתָּא דְּלֵא מַחְשְׁבֵן טַל, אֲלֵא אוֹת יו"ד אוֹת ה"א אוֹת וָאו"ו אוֹת ה"א דְּסִלְקוּן אַתְוֹן לְחַשְׁבֵן טַל. דְּאִיְהִי מְלִיא לְשְׁכִינְתָּא מְנַבִּיעוֹ דְּכָל מְקוּרִין עֲלִאִין. מִיָּד קָם רַעֲיָא מְהִימְנָא וְאַבְהֵן קְדִישֵׁין עֲמִיהּ. עַד כְּאַן רְזָא דִּיְחוּדָא. בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאַמֵּן:

לְשִׁלְמָה אֱלֹהִים מִשְׁפָּטֶיךָ לְמִלֶּךְ תֵּן וְצִדְקָתְךָ לְבֶן מֶלֶךְ: יָדִין עַמְךָ בְּצֶדֶק וְעַנְיֶיךָ בְּמִשְׁפָּט:
 יִשְׂאוּ הָרִים שְׁלוֹם לְעַם וּגְבֻעוֹת בְּצִדְקָה: יִשְׁפֹּט עַנְיֵי עַם יוֹשְׁעֵי לְבָנֵי אַבְיּוֹן וַיִּדְבֹּא עוֹשֵׁק:
 יִירָאוּךָ עַם שָׁמֶשׁ וְלִפְנֵי יָרַח דּוֹר דּוֹרִים: יֵרֵד כְּמָטֶר עַל גֹּז כְּרִבִּיבִים וְרוֹיַף אֶרֶץ: יִפְרַח בְּיָמָיו
 צְדִיק וְרַב שְׁלוֹם עַד בְּלֵי יָרַח: וַיֵּרֶד מִיָּם עַד יָם וּמִנְהָר עַד אֶפְסֵי אֶרֶץ: לִפְנֵי יִכְרְעוּ צִיִּים וְאֵיבָיו
 עָפְרוּ יִלְחֲכוּ: מַלְכֵי תְרַשִׁישׁ וְאֵיִים מִנְחָה יִשִּׁיבוּ מַלְכֵי שֶׁבַע וּסְבָא אֲשַׁכְר וְקָרִיבוּ: וַיִּשְׁתַּחֲווּ לוֹ
 כָּל מַלְכִים כָּל גּוֹיִם יַעֲבֹדוּהוּ: כִּי יֵצֵל אַבְיּוֹן מִשׁוּעַ וְעַנִּי וְאֵין עֹזֵר לוֹ: יַחַס עַל דָּל וְאַבְיּוֹן
 וְנַפְשׁוֹת אַבְיוֹנִים יוֹשִׁיעַ: מִתּוֹךְ וּמִחֲמַס יִגְאֵל נַפְשָׁם וַיִּיקֶר דָּמָם בְּעֵינָיו: וַיַּחֵי וַיִּתֵּן לוֹ מִזֶּהֶב שֶׁבַע
 וַיִּתְפַּלֵּל בְּעֵדוֹ תְּמִיד כָּל הַיּוֹם יִבְרַכְנֶהוּ: יְהִי פֶסֶת בַּר בְּאֶרֶץ בְּרֵאשׁ הָרִים יִרְעֵשׂ כָּל־בְּנוֹן פְּרִי
 וַיִּצְיַעוּ מֵעִיר כְּעֵשֶׂב הָאֶרֶץ: יְהִי שְׁמוֹ לְעוֹלָם לִפְנֵי שָׁמֶשׁ יִנּוֹן שְׁמוֹ וַיִּתְבָּרְכוּ בוֹ כָּל גּוֹיִם יֵאֱשָׁרוּהוּ:
 בְּרוּךְ יְיָ אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עֲשֵׂה נִפְלְאוֹת לְבָדוֹ: וּבְרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם וָיְמֵלָא כְבוֹדוֹ
 אֶת כָּל הָאֶרֶץ אָמֵן וְאָמֵן: כָּלוּ תְּפִלוֹת דָּוִד בֶּן יִשָּׁי:

לְמַנְצַח אֵל תִּשְׁחַת מִזְמוֹר לְאֶסְף שִׁיר: הוֹדִינוּ לָךְ אֱלֹהִים הוֹדִינוּ וְקָרוֹב שְׁמֶךָ סִפְרוּ נִפְלְאוֹתֶיךָ:
 כִּי אֶקַח מוֹעֵד אֲנִי מִיִּשְׂרָאֵל אֲשַׁפֵּט: נִמְגִים אֶרֶץ וְכָל יִשְׁבֵיָהּ אֲנֹכִי תִכְנַתִּי עֲמוּדֶיךָ סֶלָה:
 אָמַרְתִּי הִזְלִילִים אֵל תִּהְיוּ וְלִרְשָׁעִים אֵל תִּרְיָמוּ קְרוּן: אֵל תִּרְיָמוּ לְמָרוֹם קִרְנֵיכֶם תִּדְבְּרוּ
 בְּצִוָּאר עֵתֶךָ: כִּי לֹא מִמוּצָא וּמִמַּעֲרָב וְלֹא מִמִּדְבַּר הָרִים: כִּי אֱלֹהִים שִׁפֵּט זֶה יִשְׁפִּיל זֶה יָרִים:
 כִּי כּוֹס בְּיַד יְיָ וַיִּזֵּן חֶמֶר מְלֵא מִסֶּךָ וַיַּגֵּר מִזֶּה אֶדְ שְׁמֵרֶיךָ יִמְצוּ יִשְׁתּוּ כָּל רִשְׁעֵי אֶרֶץ: וְאֲנִי אֲגִיד
 לְעוֹלָם אֲזַמְּרָה לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב: וְכָל קִרְנֵי רִשְׁעִים אֲגַדֵּעַ תִּרְוּמָמְנָה קִרְנוֹת צְדִיק:

הֲנֵנִי שִׁלַּח מַלְאָכַי וּפְנָה דְרָךְ לִפְנֵי וּפְתָאֵם יְבוֹא אֵל הַיְכָלוֹ הָאֵדוֹן אֲשֶׁר אַתֶּם מִבְקָשִׁים וּמִלֵּאךְ
 הַבְּרִית אֲשֶׁר אַתֶּם חֹפְצִים הִנֵּה בָא אָמַר יְיָ צְבָאוֹת: וּמִי מְכַלְכֵּל אֶת יוֹם בּוֹאוֹ וּמִי הַעֲמִיד
 בְּהִרְאוֹתוֹ כִּי הוּא פֹאֵשׁ מְצַרֵּף וּכְבֹרִית מְכַבְּסִים: וַיֵּשֶׁב מְצַרֵּף וּמְטַהֵר כֶּסֶף וְטַהַר אֶת בְּנֵי לוֹי
 וְזָקַק אֶתֶם בְּזָהָב וּכְבֶסֶף וְהָיוּ לִי מְגִישֵׁי מִנְחָה בְּצִדְקָה: וְעָרְבָה לִי מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם כִּימִי
 עוֹלָם וּכְשֵׁנִים קְדֻמְנוּיֹת: וְקִרְבַּתִּי אֵלֵיכֶם לְמִשְׁפָּט וְהִיִּיתִי עַד מִמָּהָר בְּמִכְשָׁפִים וּבְמִנְאָפִים
 וּבְנִשְׁבָּעִים לְשַׁקֵּר וּבְעֲשָׂקֵי שֹׁכֵר שֹׁכֵר אֶלְמָנָה וְיָתוֹם וּמִטִּי גֵר וְלֹא יִרְאוּנִי אָמַר יְיָ צְבָאוֹת: כִּי
 אֲנִי יְיָ לֹא שִׁנִּיתִי וְאַתֶּם בְּנֵי יַעֲקֹב לֹא כְלִיתֶם: לְמִימֵי אֲבֹתֵיכֶם סִרְתֶּם מַחְקִי וְלֹא שְׁמַרְתֶּם
 שׁוּבוּ אֵלַי וְאֲשׁוּבָה אֵלֵיכֶם אָמַר יְיָ צְבָאוֹת וְאַמְרַתֶּם בְּמָה נָשׁוּב: הִיקַבַּע אָדָם אֱלֹהִים כִּי אַתֶּם
 קָבַעִים אֹתִי וְאַמְרַתֶּם בְּמָה קָבַעְנוּךָ הַמַּעֲשֵׂר וְהַתְּרוּמָה: בְּמֵאָרָה אַתֶּם נֹאֲרִים וְאַתִּי אַתֶּם
 קָבַעִים הַגּוֹי כָּלוּ: הִבִּיאוּ אֶת כָּל הַמַּעֲשֵׂר אֶל בֵּית הָאוֹצֵר וְיִהְיֶה טָרֵף בְּבֵיתִי וּבְחֲנוּנֵי נֹא בְּזֹאת
 אָמַר יְיָ צְבָאוֹת אִם לֹא אֶפְתַּח לָכֶם אֶת אַרְבּוֹת הַשָּׁמַיִם וְהִרִיקְתִּי לָכֶם בְּרִכָּה עַד בְּלֵי דַי:
 וְגַעַרְתִּי לָכֶם בְּאֹכֵל וְלֹא יִשְׁחַת לָכֶם אֶת פְּרֵי הָאָדָמָה וְלֹא תִשְׁפֹּל לָכֶם הַגֶּפֶן בַּשָּׂדֶה אָמַר יְיָ
 צְבָאוֹת: וְאֲשָׁרוּ אַתְּכֶם כָּל הַגּוֹיִם כִּי תִהְיוּ אַתֶּם אֶרֶץ חֹפֵץ אָמַר יְיָ צְבָאוֹת: חֲזְקוּ עָלַי דְּבַרְיֵכֶם
 אָמַר יְיָ וְאַמְרַתֶּם מֶה נִדְבַרְנוּ עָלֶיךָ: אָמַרְתֶּם שׁוֹא עֲבַד אֱלֹהִים וּמָה בָּצַע כִּי שְׁמַרְנוּ מִשְׁמַרְתּוֹ
 וְכִי הִלְכְנוּ קִדְרָנִית מִפְּנֵי יְיָ צְבָאוֹת: וְעַתָּה אֲנַחְנוּ מֵאֲשֶׁרִים יוֹדִים גַּם נִבְנוּ עֲשֵׂי רִשְׁעָה גַם בָּחֲנוּ
 אֱלֹהִים וּמִלְטוּ: אֲזַ נְדַבְּרוּ יִרְאִי יְיָ אִישׁ אֶת רַעְהוֹ וַיִּקְשֹׁב יְיָ וַיִּשְׁמַע וַיִּכְתַּב סֵפֶר זְכוֹרוֹן לִפְנֵי
 לִירְאֵי יְיָ וְלַחֲשָׁבֵי שְׁמוֹ: וְהָיוּ לִי אָמַר יְיָ צְבָאוֹת לִיִּם אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה סִגְלָה וְחִמְלָתִי עֲלֵיהֶם
 כְּאֲשֶׁר יַחְמַל אִישׁ עַל בְּנוֹ הָעֶבֶד אֹתוֹ: וּשְׁבַתֶּם וְרֵאִיתֶם בֵּין צְדִיק לְרִשָׁע בֵּין עֲבַד אֱלֹהִים
 לְאֲשֶׁר לֹא עָבְדוּ: כִּי הִנֵּה הַיּוֹם בָּא בְּעַר פְּתוּנֹר וְהָיוּ כָּל יוֹדִים וְכָל עֹשֵׂה רִשְׁעָה קִשׁ וְלֵהִט אַתֶּם
 הַיּוֹם הַבֹּא אָמַר יְיָ צְבָאוֹת אֲשֶׁר לֹא יַעֲזֹב לָהֶם שֹׁרֵשׁ וְעֵנֶף: וְזָרַחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמֵי שָׁמֶשׁ צִדְקָה
 וּמִרְפָּא בְּכַנְפֶיהָ וַיִּצְאֶתֶם וּפְשַׁתֶּם כְּעִגְלֵי מִרְבֵּק: וְעִסוֹתֶם רִשְׁעִים כִּי יִהְיוּ אֶפְרַת תַּחַת כַּפּוֹת

רְגִלְיֶכֶם בַּיּוֹם אֲשֶׁר אָנֹכִי עוֹשֶׂה אִמְרַי יְיָ צְבָאוֹת: זָכְרוּ תּוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדִּי אֲשֶׁר צִוִּיתִי אוֹתוֹ בְּחָרֵב
עַל כָּל יִשְׂרָאֵל חֲקִים וּמִשְׁפָּטִים: הִנֵּה אֲנֹכִי שֹׁלַח לְכֶם אֶת אֱלֹהֵי הַנְּבִיא לִפְנֵי בּוֹא יוֹם יְיָ הַגָּדוֹל
וְהַנּוֹרָא: וְהָשִׁיב לָב אָבוֹת עַל בְּנֵים וְלָב בְּנֵים עַל אָבוֹתֶם פֶּן אָבּוֹא וְהִכִּיתִי אֶת הָאָרֶץ חָרָם:

תהלים פרק צו

שִׁירוֹ לַיְיָ שִׁיר חֲדָשׁ שִׁירוֹ לַיְיָ כָּל הָאָרֶץ: שִׁירוֹ לַיְיָ בְּרָכוּ שְׁמוֹ בְּשָׁרוֹ מִיּוֹם לַיּוֹם יִשׁוּעָתוֹ: סִפְרוּ
בְּגוֹיִם כְּבוֹדוֹ בְּכָל הָעַמִּים נִפְלְאוֹתָיו: כִּי גָדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד נוֹרָא הוּא עַל כָּל אֱלֹהִים: כִּי
כָּל אֱלֹהֵי הָעַמִּים אֱלִילִים וַיְיָ שָׁמַיִם עָשָׂה: הוֹד וְהָדָר לִפְנֵינוּ עוֹז וְתַפְאֶרֶת בְּמִקְדָּשׁוֹ: הָבוּ לַיְיָ
מִשְׁפָּחוֹת עַמִּים הָבוּ לַיְיָ כְּבוֹד וְעוֹז: הָבוּ לַיְיָ כְּבוֹד שְׁמוֹ שְׂאוּ מִנְחָה וּבֵאוּ לַחֲצֵרוֹתָיו: הִשְׁתַּחֲוּ
לַיְיָ בְּהַדְרַת קֹדֶשׁ חִילוּ מִפְּנֵי כָּל הָאָרֶץ: אִמְרוּ בְּגוֹיִם יְיָ מִלֶּךְ אֶף תַּבּוֹן תַּבֵּל כָּל תַּמוּט יָדִין
עַמִּים בְּמִישְׁרֵים: יִשְׁמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתִגַּל הָאָרֶץ יָרַעַס הַיָּם וּמְלֵאוּ: יַעֲלֶז שְׂדֵי וְכָל אֲשֶׁר בּוֹ אֵז
יִרְנְנוּ כָּל עֵצֵי יַעַר: לִפְנֵי יְיָ כִּי בָא כִּי בָא לְשַׁפֵּט הָאָרֶץ יִשְׁפֹּט תַּבֵּל בְּצַדֵּק וְעַמִּים בְּאַמוּנָתוֹ:

תהלים פרק קמ"ח

הַלְלוּהָ הַלְלוּ אֶת יְיָ מִן הַשָּׁמַיִם הַלְלוּהוּ בַּמְרוֹמִים: הַלְלוּהוּ כָּל מְלֵאכֵיו הַלְלוּהוּ כָּל צְבָאוֹ
צְבָאוֹ: הַלְלוּהוּ שְׁמֵשׁ וְיָרַח הַלְלוּהוּ כָּל כּוֹכָבֵי אוֹר: הַלְלוּהוּ שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם וְהַיָּם אֲשֶׁר מַעַל
הַשָּׁמַיִם: יְהַלְלוּ אֶת שֵׁם יְיָ כִּי הוּא צוּה וְנִבְרָאוּ: וַיַּעֲמִידֵם לְעַד לְעוֹלָם חֵק נָתַן וְלֹא יַעֲבוֹר:
הַלְלוּ אֶת יְיָ מִן הָאָרֶץ תְּנִינִים וְכָל תְּהוֹמוֹת: אֵשׁ וּבָרָד שֶׁלֵּג וְקִיטוֹר רוּחַ סַעֲרָה עֹשֶׂה דְבָרוֹ:
הַהָרִים וְכָל גְּבוּעוֹת עֵץ פְּרִי וְכָל אֲרָזִים: הַחֲיָה וְכָל בְּהֵמָה רֹמֵשׁ וְצִפּוֹר כָּנָף: מְלֵכֵי אֶרֶץ וְכָל
לְאֻמִּים שָׂרִים וְכָל שֹׁפְטֵי אֶרֶץ: בַּחֲוָרִים וְגַם בְּתוֹלוֹת זְקֵנִים עִם נְעָרִים: יְהַלְלוּ אֶת שֵׁם יְיָ כִּי
נִשְׁגָּב שְׁמוֹ לְבִדּוֹ הוֹדוּ עַל אֶרֶץ וּשְׁמַיִם: וַיִּרַם קַרְן לְעַמּוֹ תְּהַלֵּה לְכָל חַסִּידָיו לְבִנֵי יִשְׂרָאֵל עִם
קִרְבוֹ הַלְלוּ יְהוָה:

תהלים פרק קמ"ט

לְמַנְצַח מְזֻמּוֹר לְדוֹד: הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵל וּמַעֲשֵׂה יְדָיו מְגִיד הַרְקִיעַ: יוֹם לַיּוֹם יִבְיַע אִמְרַי
וְלַיְלָה לְלַיְלָה יַחֲוֶה דַעַת: אֵין אִמְרַי וְאֵין דְּבָרִים בְּלִי נִשְׁמַע קוֹלָם: בְּכָל הָאָרֶץ יֵצֵא קוֹם וּבִקְצֵה
תַּבֵּל מְלִיָּהֶם לְשִׁמְשׁ שֵׁם אֱהֵל בְּהֵם: וְהוּא כְּחַתֵּן יֵצֵא מִחַפְּתוֹ יִשִּׁישׁ כְּגִבּוֹר לְרוּץ אֶרֶץ: מִקְצֵה
הַשָּׁמַיִם מוֹצֵאוֹ וְתַקּוּפָתוֹ עַל קְצוֹתֶם וְאֵין נִסְתָּר מִחַמְתּוֹ: תּוֹרַת יְיָ תְּמַיְמָה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ עֲדוֹת
יְיָ נֶאֱמָנָה מִחֻכְמַת פִּתִּי: פְּקוּדֵי יְיָ יִשְׂרָאֵל מְשַׁמְּחֵי לָב מְצוֹת יְיָ בְּרָה מְאִירַת עֵינַיִם: יִרְאֵת יְיָ
טְהוֹרָה עוֹמֶדֶת לְעַד מִשְׁפָּטֵי יְיָ אֵמֶת צְדָקוֹ יַחֲדוּ: הַנְּחַמְדִּים מְזֻהָב וּמְפֹז רַב וּמְתוֹקִים מְדַבֵּשׁ
וְנִפְתַּת צוֹפִים: גַּם עַבְדְּךָ נִזְהָר בְּהֵם בְּשִׁמְרָם עֲקֵב רַב: שְׂגִיאוֹת מִי יִבִּין מִנְּסֻתְרוֹת נִקְנִי: גַּם
מְזוּדִים חֲשֵׁךְ עַבְדְּךָ אֵל יִמְשְׁלוּ בִי אֵז אֵיתָם וְנִקִּיתִי מִפֶּשַׁע רַב: יְהִיו לְרִצּוֹן אִמְרֵי פִי וְהִגִּיוֹן לְפִי
לִפְנֵיךָ יְיָ צוּרִי וְגֹאֲלִי:

(לשם יחוד מצוטט מהס"ק בא"ח)

לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתא בדחילו ורחימו הנה אנחנו באים להודות לה' על
מעשה בראשית אשר עשה, ולברך בשמו הברכה אשר תקנו חכמים זכרונם לברכה ביום זה
על החמה בתקופתה שעומדת ברקיע בתחלת המחזור כ"ח שנה שלה כמו תחלת עמידתה
ביום רביעי בששת ימי בראשית, כדי לעשות נחת רוח ליוצרינו ולעשות רצון בוראינו לתקן
שורש מצות הברכה הזאת במקום עליון, ויעלה לפניך כאלו כווננו במצוה הזאת כל הכוונות
הראויות לכוין ויהי נעם אדני אלהינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו.

ואז מברך הברכה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם עוֹשֶׂה מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית

תנו רבנן: הרואה חמה בתקופתה לבנה בגבורתה וכוכבים במסילותם ומזלות כסדרן, אומר "ברוך עושה מעשה בראשית". ואימת הוי? – אמר אביי: כל עשרים ושמונה שנים, והדר מחזור ונפלה תקופת ניסן בשבתאי באורתאי דתלת נגהי ארבע.

שנו החכמים: הרואה את השמש בתקופתה מברך: "ברוך... עושה מעשה בראשית". מתי היא השעה שהשמש בתקופה? אמר אביי: כל עשרים ושמונה שנים, כאשר שב המחזור ותקופת ניסן בתוך מזל שבתאי, בלילה מיום שלישי ליום רביעי. (ברכות נ"ט).

ייראוך עם שמש ולפני ירח דור דורים
התפללו כותיקין, והזדרזו לברכת החמה
בגמר מחזור הגדול ביום הרביעי ערב פסח הבעל"ט ולברכה

כרוז שנתפרסם בירושלים בשנת התרפ"ה לפ"ג